

XI. évfolyam/2. szám

2008.02.01.

2008. 4. hét

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona piaci jelentés	2
A gabonafélék termelői ára	4
Kötési ár a Budapesti Értéktőzsde Árupiaci szekcióján	8
Gabona alapú termékek feldolgozói értéke- sítési átlagára	10
Külpiaci piaci információk Keresztessyné Mohr Katalin	12

Készítette:

Keményné Horváth Zsuzsanna

E-mail: Horvath.Zsuzsanna@akii.hu

Olajsmag piaci jelentés.....	20
-------------------------------------	-----------

A szójabab, a szójaolaj és a szójaliszt kü- lönöző határidőkre szóló kötési ára a Chicago-i Árutőzsdén	22-23
A növényi olajok heti átlagára a Milánói Árutőzsdén	24
Nyers növényolaj árak	25
Az európai olajnövény-és daraárak..	26

Készítette:

Kemény Gábor

E-mail: Kemeny.Gabor@akii.hu

Bioüzemanyag melléklet	17
-------------------------------------	-----------

Keresztessyné Mohr Katalin

Kiadó:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci-árinformációs Szolgálat

Magyarország, H-1463 Budapest Pf. 944

Telefon: (0036) 1 476 6092, Fax: (0036) 1

217 8111 Internet: www.akii.hu

GABONAPIACI JELENTÉS

- *Az EU-27 gabonatermelése 277-282 millió tonna lehet 2008-ban, 9-11%-kal több, mint előző évben volt.*
- *Az USA-ban a búza vetésterülete 3-, a szója vetésterülete 7 millió hektárral haladhatja meg 2008-ban a korábbi év vetésterületét.*
- *A gabonafélék hazai termelői ára a negyedik héten mérsékelten csökkent az előző hetekhez képest.*
- *Az ótermésű búza és kukorica tőzsdei jegyzések 3-8%-ot csökkentek a januári nyitó árakhoz képest.*
- *A lisztek és a búzadara feldolgozói értékesítési ára 45-66%-kal magasabb 2008. negyedik hetében, mint az előző év ugyanezen időszakában.*
- *Komáromban beindult az ország legnagyobb biodízel üzeme.*

Uniós kitekintés

2008/2009. gazdasági év

Az Unió gabona termelése 23-28 millió tonnával több lehet 2008-ban, mint az előző évben volt. A búza vetésterülete (durum búzával együtt) 1-2 millió hektárral, az árpáé 1 millió tonnával bővíthet. Ennek hatására búzából 16-18-, árpából 1-3 millió tonnás termelés emelkedés várható, amennyiben az időjárási feltételek kedvezően alakulnak.¹ Becslések szerint a repce vetésterülete 2-3 ezer hektárral csökkenhet, ennek kapcsán a termelés is 1-600 ezer tonnával maradhat el 2008-ban az előző évi terméstől.

A jobb gabonatermés az árakat csökkentheti, ugyanakkor a bioetanol előállítás változása is fontos áralakító lehet. Az előállítás bővülése magas szinten stabilizálhatja az árakat.

2007/2008. gazdasági év

Az IGC januári előrejelzése szerint a búza zárókészlete 110-, a kukoricáé 101 millió tonnára várható, amely az elmúlt évet tekintve 9-, illetve 4 millió tonnás csökkenést jelent. Búzá-

ból a világ felhasználása az előző gazdasági évhez képest 2 millió tonnát bővült. Kukoricából a felhasználás a 50 millió tonnával haladja meg 2007/2008-ban az előző gazdasági évi felhasználását.

Termelői árak

A gabonafélék termelői ára a negyedik héten mérsékelten csökkent az előző hetekhez képest (1-2. táblázat).

Az étkezési búza termelői ára 54 ezer Ft felett mozgott, a takarmánykukoricáé 52 ezer Ft-os árszinten változott. Az árkülönbség 2 ezer Ft-volt az élelmezési célú és takarmánygabona között 2008 negyedik hetében. Mindkét termény termelői ára az évszakra jellemző ártendenciát mutatja, ugyanakkor az árszint 20-25 ezer Ft-tal magasabb a korábbi évek árához képest (1-2. ábra).

A környező országokban továbbra is magas szinten alakulnak az árak. Az étkezési búza termelői ára Bulgáriában, Lengyelországban és Németországban 60 ezer Ft-felett mozgott 2008 első heteiben (3. táblázat). A magyarországi termelői ár 54 ezer Ft-os árszintje a legalacsonyabbnak tekinthető a régióban.

Tőzsdei árak

Annak ellenére, hogy a Budapesti Értéktőzsde Árupiaci Szekciójában is lefelé kúszott az egyes gabonafélék jegyzése, az árak továbbra is magas szinten stabilizálódtak (5-8. ábra). Az euro búza és kukorica kötése a szeptemberi árcsúcsot követő novemberi mélypont után kissé emelkedtek, majd január végén mérséklődtek. A szeptemberi áremelkedést az erős kereslet és a gyengébb 2007. évi termés generálta. Novemberben a jegyzéseket az intervenciók készletek értékesítésének lehetősége bel és külpiacon, illetve az uniós és hazai kukoricakínálat csökkentette. Decemberben az árakat az olcsóbb amerikai és dél-amerikai import gabona mozdította lefelé, továbbá az importvám eltörlésének híre. A jobb dél-amerikai terméseredmények is az árak mérséklődését hozták év végére.

A jövőben az árakat a terméskilátások, a bioetanoltermelés és a takarmányfelhasználás alakulása formálhatja. Az export-import viszonyokat jelenleg a dollár és euro árfolyamának

¹ Toepfer International 2008. január 18.

változása alakítja, továbbá, hogy Oroszország 40%-kal megemelt a gabona (búza és árpa) exportvámját.

Feldolgozói értékesítési és fogyasztói árak

A lisztek és a búzadara feldolgozói értékesítési átlagára 45-66%-kal magasabb 2008 negyedik hetében, mint az előző év ugyanezen időszakában volt (4. táblázat).

A finomliszt fogyasztói ára 29 Ft-tal haladja meg 2008 januárjában a 2007 első hónapjának átlagárát. A fehér kenyér fogyasztói ára 39-, a búzadararé 22 Ft-ot emelkedett az előző év januári árához viszonyítva.

Ipari keveréktakarmányok termelése

Az EU-27 szarvasmarha, sertés és baromfi ipari takarmánykeverékek mennyisége előzetes adatok szerint 1-3%-kal nőtt 2007-ben az előző évhez képest. Magyarországon mindhárom keveréktakarmány termelése visszaesett. Legjelentősebb csökkenés (-12%) a sertés keveréktakarmány termelésben volt 2007-ben. A gabona alapanyag drágulását követő tápárak emelkedése a hazai állattenyésztést nem ösztönzi a jövőben sem.

1. táblázat

A GABONAFÉLÉK TERMELŐI ÁRA A 4. HÉTEN *SZÁRMAZÁSI HELY SZERINT

Megnevezés		*Szarmazási hely			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak - Magyaro.	2008. 3. hét	2008. 4. hét	2008. 4. hét/ 2008. 3. hét (%)
Étkezési búza	tonna		117,40		1 408,70	408,56	29,00
	Ft/t		60 137,14		55 912,74	54 971,70	98,32
Takarmánybúza	tonna	-	-	-	-	-	-
	Ft/t	-	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica	tonna	16 218,72			1 663,38	16 968,37	1 020,11
	Ft/t	51 995,26			52 080,17	52 066,70	99,97
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	-	-	-
	Ft/t	-	-	-	-	-	-

*Szarmazási hely, ahol a gabonát megtermelték

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus.

Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

2. táblázat

A GABONAFÉLÉK TERMELŐI ÁRA A 4. HÉTEN

Megnevezés		Országos				
		2007. 4. hét	2008. 3. hét	2008. 4. hét	2008.4. hét/ 2007. 4. hét (%)	2008. 4. hét/ 2008. 3. hét (%)
Étkezési búza	tonna	5 405,75	1 408,70	408,56	7,56	29,00
	Ft/t	32 050,66	55 912,74	54 971,70	171,52	98,32
Takarmánybúza	tonna	-	-	-	-	-
	Ft/t	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica	tonna	5 274,61	1 663,38	16 968,37	321,70	1 020,11
	Ft/t	29 662,68	52 080,17	52 066,70	175,53	99,97
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	-	-
	Ft/t	-	-	-	-	-

**AZ ÉTKEZÉSI BÚZA TERMELŐI ÁRÁNAK ALAKULÁSA
NÉHÁNY KÖZÉP-KELET- ÉS NYUGAT-EURÓPAI ORSZÁGBAN**

hetek	Észtország	Nagy-Britannia	Németország	Szlovákia	Magyarország
	Ft/tonna				
38	50 290		60 430	49 260	56 570
39	56 530		59 230	49 500	58 760
40	53 400		59 800	51 460	58 380
41	57 770	64 200	58 060	52 340	58 483
42	49 410	64 050	57 370	53 170	
43	52 090		57 850	53 040	54 951
44	51 980		56 090	52 940	55 012
45	49 430		56 100	54 020	54 238
46	52 960		55 340	55 090	54 224
47	48 950		54 910	55 620	53 307
48	50 760		55 650	55 160	53 210
49	48 690		55 740	56 080	53 110
50			56 460	56 290	58 140
51			58 570	53 400	
52	48 870			52 760	52 420
1	57 710		62 430	55 464	57 330
2	53 110		60 200	55 736	55 730
3	52 300		60 490	56 620	55 912
4	59 560		61 930	56 720	54 971

hetek	Ukrajna	Lengyelország	Lettország	Bulgária	Litvánia
	Ft/tonna				
38		54 290	54 500	53 670	55 970
39		54 140	56 460	53 800	54 840
40		54 070	55 400	55 410	58 080
41		54 370	57 550	56 660	57 210
42		55 060	60 280	61 240	58 040
43		56 150	61 420	62 370	58 150
44		56 060	59 150	62 170	58 270
45		56 460		64 240	54 580
46		57 650		64 400	56 130
47		56 710		63 890	56 240
48		57 080		54 760	56 140
49				62 840	
50		56 980		62 220	54 400
51		57 540		63 130	58 290
52				63 350	49 360
1		58 560		63 100	56 620
2		59 970		63 980	57 030
3		61 870		63 490	59 150
4				64 300	

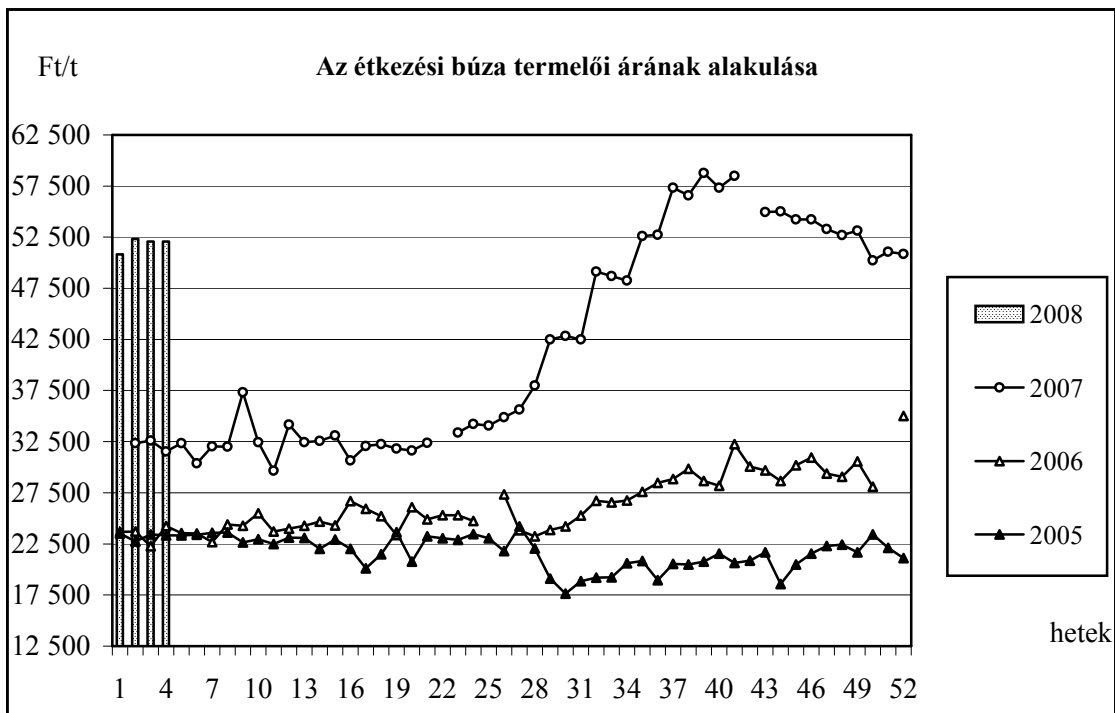
Megjegyzés-az ár a következő standardra vonatkozik:

- hektoliter súly min. 73 kg
- nedvességtartalom max. 14,5%
- idegen magtartalom max. 7%
- csírázott szemszázalék max. 4%
- Hageberg-féle esésszám min. 220

Eltérések a standardtól:

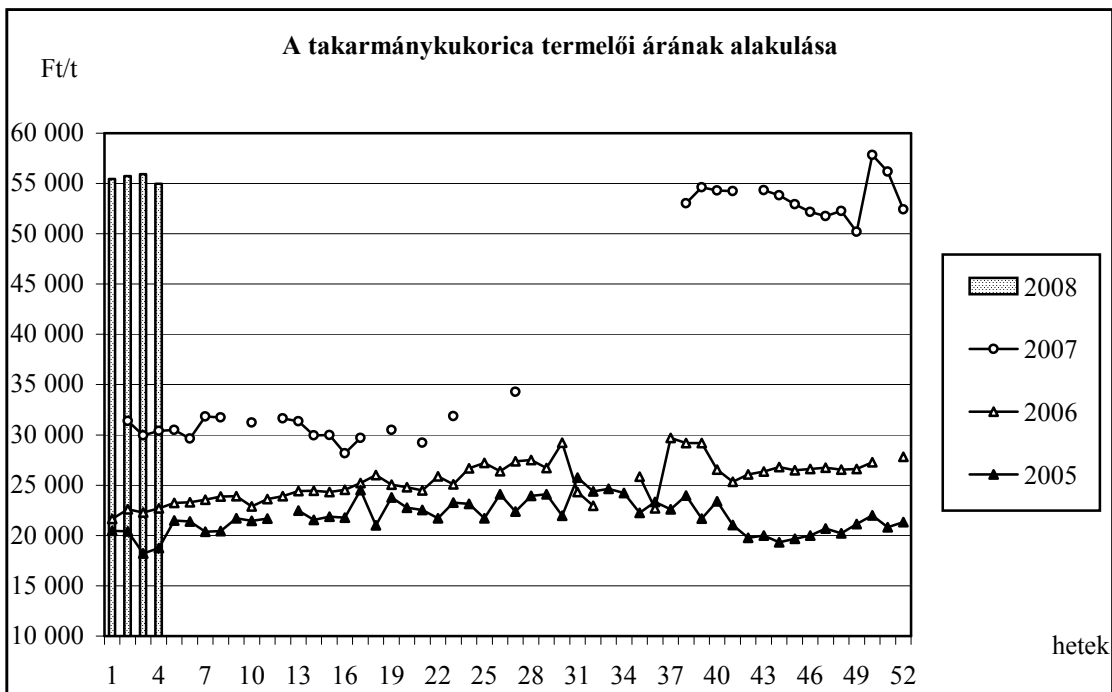
- Bulgária -hektoliter súly min. 76kg, nedvességtartalom max. 14%, idegen magtartalom max. 4%
- Csehország -hektoliter súly min 76kg, nedvességtartalom max. 14%, idegen magtartalom 6%, csírázott szemszázalék 2,5%
- Észtország -hektoliter súly 72 kg, Hageberg-féle esésszám 180, csírázott szemszázalék 3%
- Lengyelország -hektoliter súly min. 76 kg, idegen magtartalom max. 6%
- Magyarország -hektoliter súly 76 kg, csírázott szemszázalék max. 2%, Hageberg-féle esésszám 230
- Nagy-Britannia -hektoliter súly min. 76 kg, Hageberg-féle esésszám 250
- Szlovákia -hektoliter súly min. 76 kg, nedvességtartalom max. 14%
- Ukrajna - 12%-os fehérjetartalom, idegen magtartalom max. 8%
- Oroszország - nedvességtartalom max. 15%

1. ábra

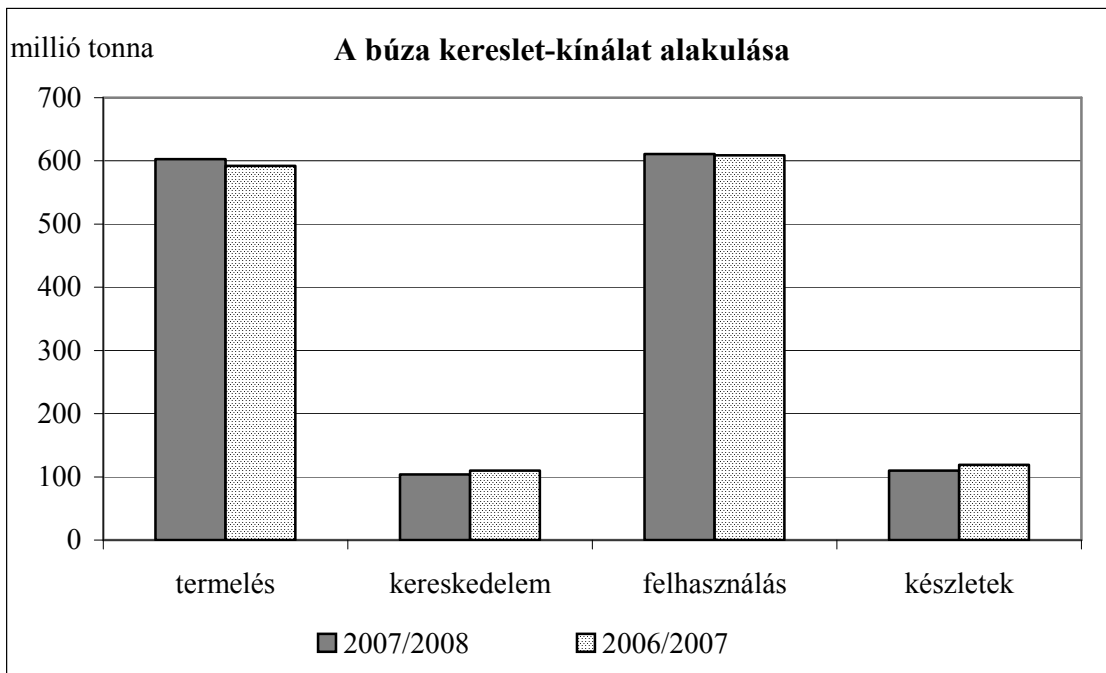
Forrás: PÁIR, termelői ár: ÁFA és szállítási költség nélküli ár

2. ábra

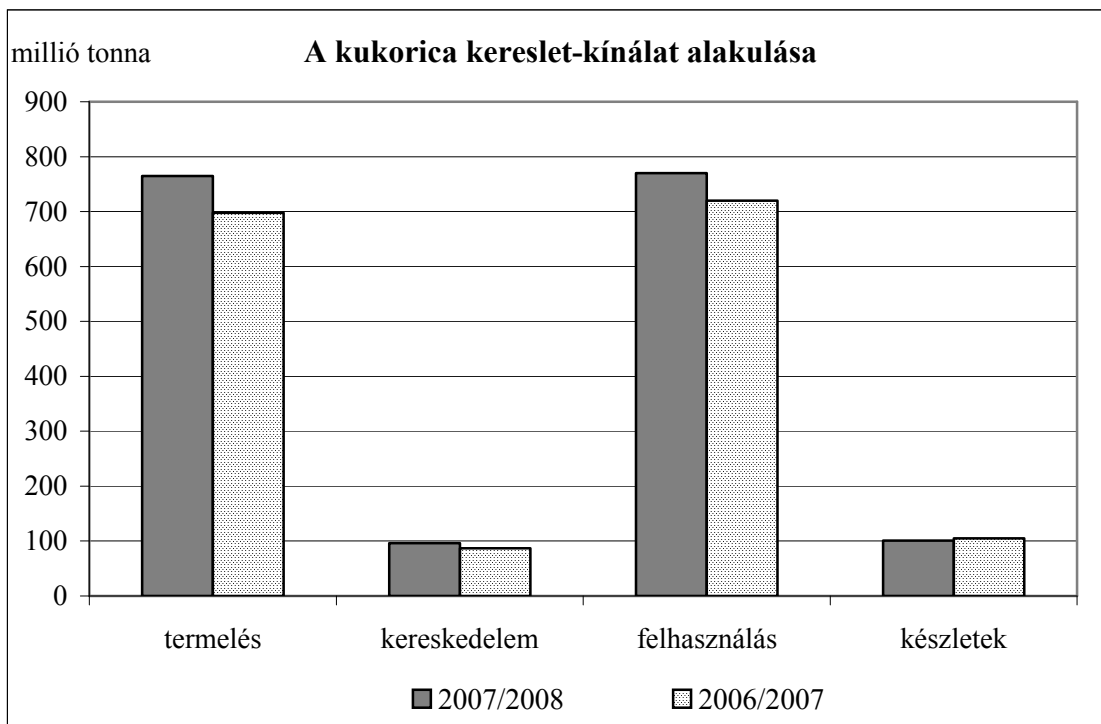
Forrás: PÁIR, termelői ár: ÁFA és szállítási költség nélküli ár

3. ábra

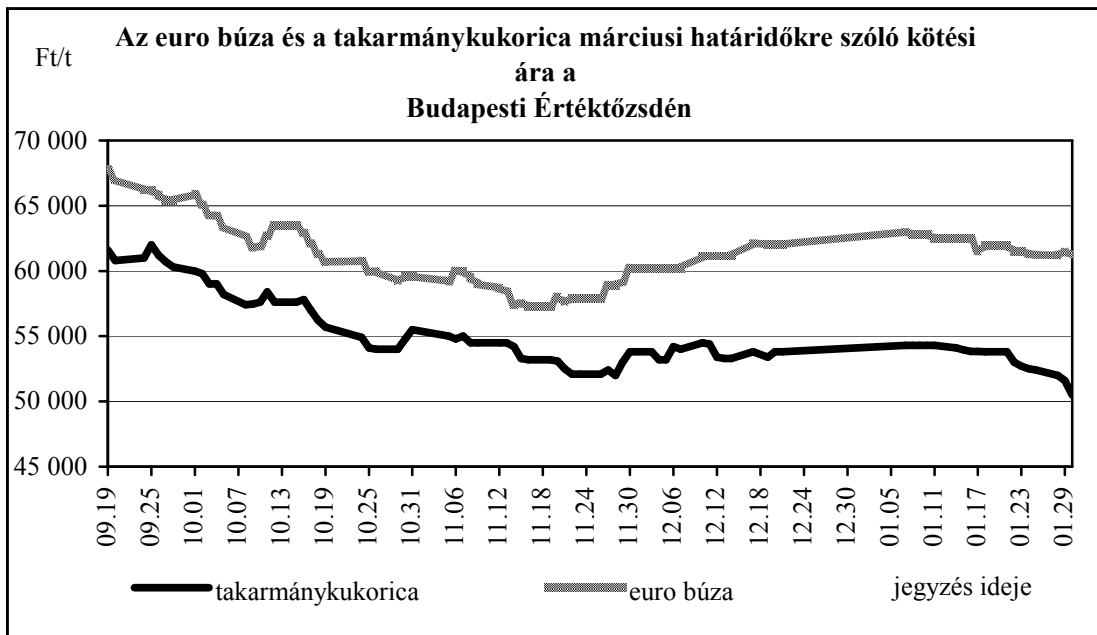
Forrás: International Grains Council

4. ábra

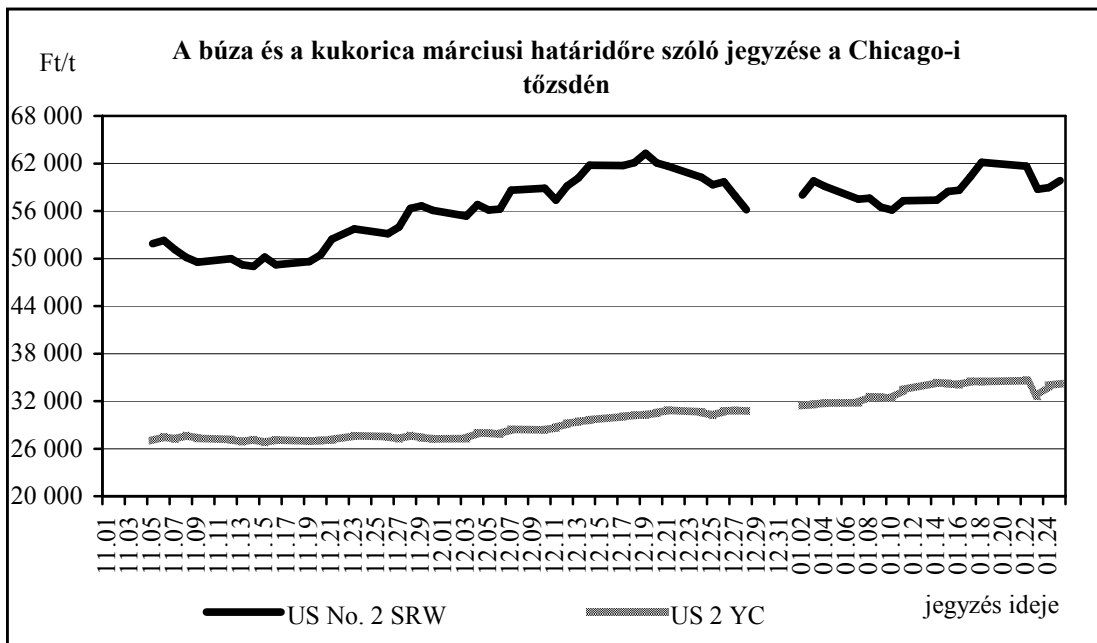
Forrás: International Grains Council

5. ábra

Forrás: BÉT

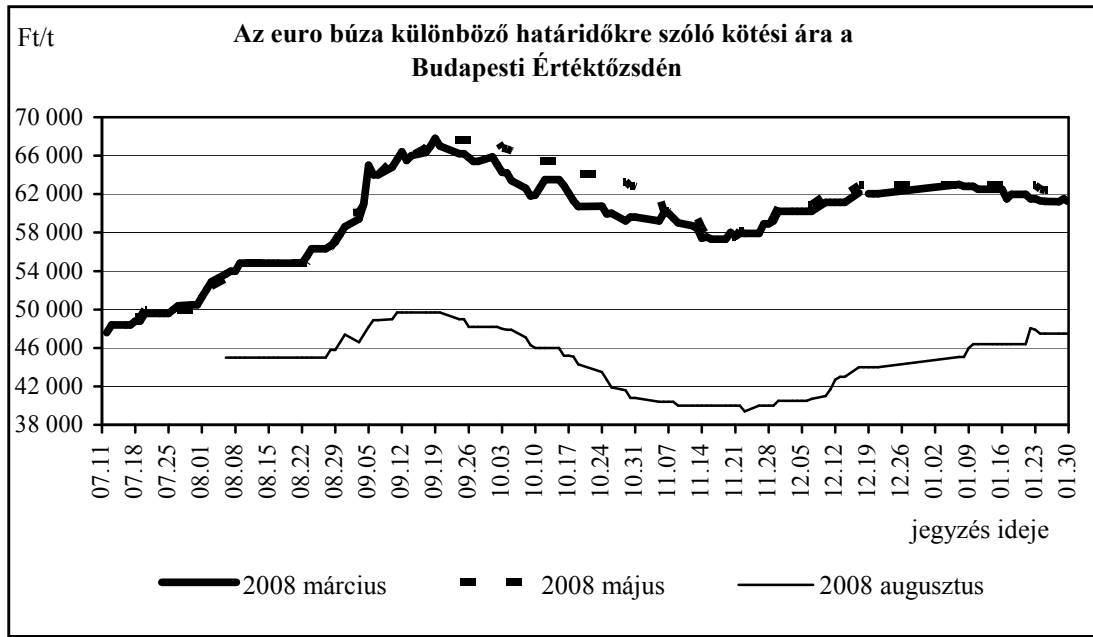
6. ábra

US 2 YC-USA 2. Yellow Corn
 US No. 2 SRW-USA 2. Soft Red Winter

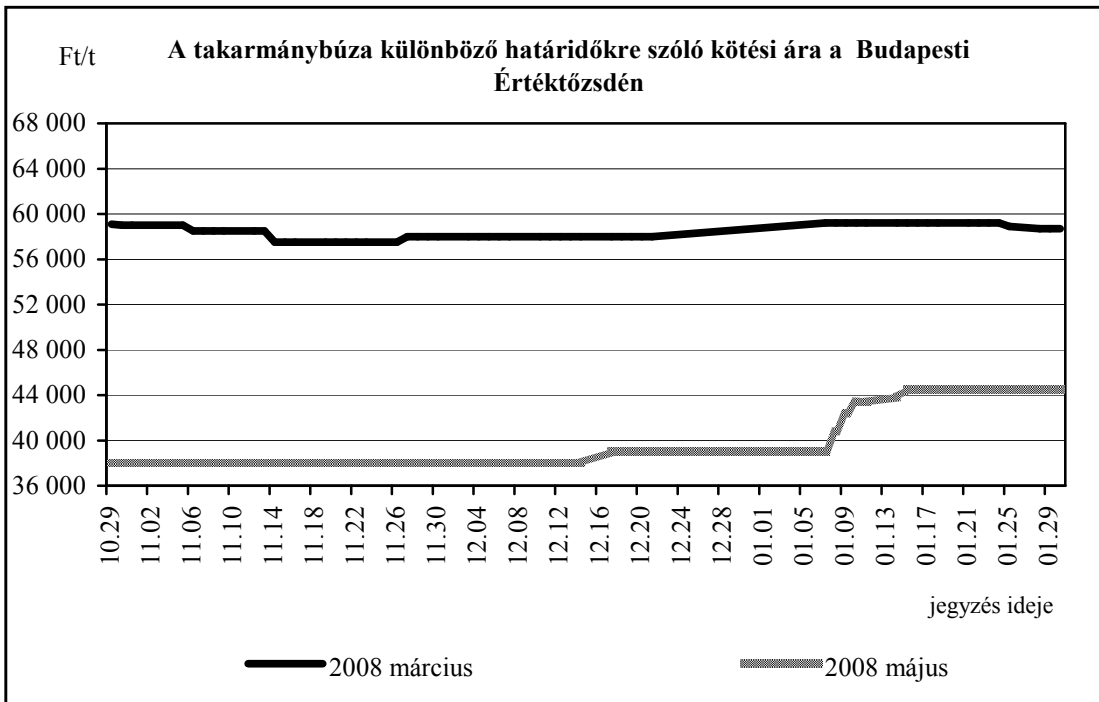
Forrás:CBOT-Chicago Board of Trade

7. ábra

Forrás: BÉT

8. ábra

Forrás: BÉT

GABONA ALAPÚ TERMÉKEK ÉRTÉKESÍTÉSI ÁRA A 4. HÉTEN

Gabonaipari termékek		Országos				
		2007. 4. hét	2008. 3. hét	2008. 4. hét	2008.4. hét/ 2007. 4. hét (%)	2008. 4. hét/ 2008. 3. hét (%)
Finomliszt BL 55 ömlesztett	tonna	1514,11	918,55	757,01	50,00	82,41
	Ft/kg	50,33	82,12	83,04	165,00	101,12
Finomliszt BL 55 zsákos	tonna	1840,55	964,13	947,50	51,48	98,28
	Ft/kg	51,42	85,70	85,83	166,91	100,16
Finomliszt BL 55 zacskós	tonna	710,30	814,60	856,27	120,55	105,12
	Ft/kg	58,54	93,24	92,92	158,73	99,66
Rétesliszt BFF 55 ömlesztett	tonna	70,49	82,00	47,70	67,67	58,17
	Ft/kg	57,60	88,61	88,81	154,18	100,23
Rétesliszt BFF 55 zsákos	tonna	50,10	51,05	35,29	70,44	69,13
	Ft/kg	59,19	91,62	91,66	154,86	100,04
Rétesliszt BFF 55 zacskós	tonna	90,80	32,15	52,35	57,65	162,83
	Ft/kg	69,00	97,34	100,62	145,82	103,37
Fehér kenyérliszt BL 80 ömlesztett	tonna	748,75	466,45	369,27	49,32	79,17
	Ft/kg	48,84	80,58	81,30	166,45	100,89
Fehér kenyérliszt BL 80 zsákos	tonna	1308,20	799,20	553,05	42,28	69,20
	Ft/kg	52,34	82,26	84,16	160,80	102,32
Tésztaipari liszt TL 50 ömlesztett	tonna	377,60	228,95	221,61	58,69	96,80
	Ft/kg	56,03	85,60	87,37	155,94	102,07
Tésztaipari liszt TL 50 zsákos	tonna	151,00	96,18	80,40	53,25	83,59
	Ft/kg	58,01	88,08	86,57	149,24	98,28
Étkezési búzadara AD zacskós	tonna	78,98	93,92	78,31	99,15	83,38
	Ft/kg	65,89	103,43	102,42	155,42	99,02

A MEGFIGYELT GABONA ALAPÚ TERMÉKEK FOGYASZTÓI ÁRA 2007-BEN

Termék	2007 január	2007 december	2008 január
Finomliszt Bl 55 1 kg	94	124	125
Fehér kenyér 1 kg	177	198	216
Félbarna kenyér 1 kg	184	228	189
Étkezési búzadara AD /kg	125	141	147

Forrás: PÁIR

KÜLPIACI INFORMÁCIÓK

HATÁRIDŐS PIACOK (2008. január 25.)

6. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago *(őszi, lágy búza)			Kansas **(őszi, kemény búza)			Minneapolis ***(tavaszi, kemény búza)			LIFFE****		
Szállítási határidő	EUR/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD / tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD / tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD / tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP / tonna	Ft/tonna
2008. március	252,00	64 774	2008. március	342,78	59 829	2008. március	356,38	62 203	2008. március	465,50	81 248	2008. január	184,50	63 761
2008. május	223,50	57 448	2008. május	330,48	57 682	2008. május	351,42	61 337	2008. május	377,69	65 922	2008. március	154,00	53 221
2008. augusztus	224,50	57 705	2008. július	320,37	55 917	2008. július	321,48	56 111	2008. július	332,13	57 970	2008. május	142,00	49 074
2008. november	223,50	57 448	2008. szeptember	323,58	56 478	2008. szeptember	346,09	60 407	2008. szeptember	374,74	65 407	2008. július	154,00	53 221
2009. január	224,25	57 641	2008. december	330,47	57 680	2008. december	351,41	61 335	2008. december	356,37	62 201	2008. november	155,50	53 739
2009. március	226,50	58 220	2009. március	334,33	58 354	2009. március	351,23	61 304	2009. március	330,29	57 649	2009. január	158,25	54 690

*SRW-Soft Red Winter

**HRW-Hard Red Winter

***DNS-Dark Northern Spring

**** étkezési és takarmánybúza

CBOT-Chicago Board of Trade

KCBOT-Kansas City Board of Trade

MGE-Minneapolis Grain Exchange

Kukorica

7. táblázat

Repce

8. táblázat

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	EUR/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD / tonna	Ft/tonna
2008. március	210,50	54 107	2008. március	194,88	34 014
2008. június	209,50	53 850	2008. május	199,31	34 788
2008. augusztus	192,50	49 480	2008. július	203,15	35 458
2008. november	192,50	49 480	2008. szeptember	201,77	35 217
2009. január	191,00	49 095	2008. december	200,68	35 027
2009. március	191,00	49 095	2009. március	203,45	35 509

MATIF-Marché A Terme d' Instruments Financiers

MATIF, Párizs		
Szállítási határidő	CAD / tonna	Ft/tonna
2008. február	430,00	110 527
2008. május	420,00	107 957
2008. augusztus	408,00	104 872
2008. november	414,00	106 415

MATIF-Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA- The Home Grown Cereals Authority

ÉTKEZÉSI BÚZA ÉS TAKARMÁNYKUKORICA HATÁRIDŐS KIKÖTŐI ÁRA

	Piaci ár EUR/tonna	Piaci ár Ft/t	Piaci ár EUR/tonna	Piaci ár Ft/t	Szállítási hónap
Étkezési búza	2007.4. hét		2008. 4. hét		
Franciaország					
Rouen	149	37 251	248	63 910	január
La Pallice	150	37 501	251	64 684	január
* Creil	143	35 749			január
Németország					
Hamburg	151	37 812	260	67 067	január
Würzburg	146		254		január
Köln	156	39 064	263		január
Drezda					január
Dánia					
Koppenhága	189				január
Olaszország					
Milánó					január
Bologna					január
Belgium					
Brüsszel	156	38 939	253	65 261	január
Spanyolország					
**Barcelona	180	45 074	247	63 714	január
Ausztria					
Bécs	156	38 939			január
Finnország					
Nokia	132	33 054			január
Takarmánykukorica					
Franciaország					
*Creil	151	37 752	211	54 366	január
Bordeaux/Bayonne	157	39 254	210	54 108	január
La Pallice	158	39 495	208	53 721	január
Németország					
Hamburg	183	45 825	245	63 198	január
Olaszország					
Bologna					január
Spanyolország					
**Barcelona	180	45 074	242	62 424	január

*FOB - Free on Board-bérmertesen a hajó fedélzetére rakva

** - import búzaár

Forrás: HGCA- The Home Grown Cereals Authority

TAKARMÁNYBÚZA ÉS TAKARMÁNYÁRPA HATÁRIDŐS KIKÖTŐI ÁRA

	Piaci ár EUR/tonna	Piaci ár Ft/t	Szállítási hónap
Takarmányárpa	2008. 4. hét		
Anglia			
Kelet-Anglia			január
Franciaország			
Rouen	218	56 171	január
La Pallice	223	57 461	január
* Creil	208	53 710	február
Németország			
Hamburg	233	60 102	január
Hannover	229	58 942	január
München	238	61 263	január
Drezda	238	61 392	január
Dánia			
Koppenhága			január
Olaszország			
Bologna			január
Belgium			
Brüsszel	235	60 618	január
Spanyolország			
Barcelona	242	62 424	január
Ausztria			
Bécs	233	59 973	január
Finnország			
Raisio	186	48 043	január
Takarmánybúza			
Franciaország			
*Creil	247	63 750	január
Németország			
Hamburg	249	64 230	január
Hollandia			
Rotterdam	246	63 456	január
Belgium			
Brüsszel	236	60 876	január

*FOB - Free on Board-bérmertesen a hajó fedélzetére rakva

Forrás: HGCA- The Home Grown Cereals Authority

NEMZETKÖZI GABONAJEGYZÉSEK

BÚZA	2008.01.18.		2008.01.25.		Szállítási hónap	Kikötő
	USD/t	Ft/t	USD/t	Ft/t		
keménybúza						
⁽¹⁾ Kanada CWRS 13,5%			559,82	97 710,98	február	*FOB St. Lawrence
⁽²⁾ Ausztrália APH 14 %			434,00	75 750,36	január	*FOB Eastern States
⁽³⁾ US No. 2 DNS 14%						*FOB Portland
⁽⁴⁾ US No. 2 HRW	382,30	67 189,23	372,20	64 963,79	március	*FOB US Gulf
⁽⁵⁾ Ausztrália ASW			414,00	72 259,56	január	*FOB Eastern States
⁽⁶⁾ EU, Franciaó. alapminőség	369,90	65 009,93	375,10	65 469,95	január	*FOB Rouen
lágybúza						
⁽⁷⁾ US No. 2 SRW	368,30	64 728,73	357,50	62 398,05	március	*FOB US Gulf
⁽⁸⁾ Ukrajna lágý búza						*FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
⁽⁹⁾ Kanada CWAD 1	820,90	144 273,18	813,60	142 005,74	január	*FOB St. Lawrence
⁽¹⁰⁾ Kanada CWAD 2	820,90	144 273,18	813,60	142 005,74	január	*FOB St. Lawrence
KUKORICA						
⁽¹¹⁾ US No. 3 YC			224,50	39 184,23	március	*FOB US Gulf
Argentína	212,50	37 346,88	210,10	36 670,85	április	*FOB Up River
ÁRPA						
⁽¹²⁾ EU , Franciaó., takarmány	327,40	57 540,55	320,80	55 992,43	január	*FOB Rouen
Ukrajna, takarmány						*FOB Black Sea
⁽¹³⁾ US PNW						*FOB PNW

(1) CWRS-Canada Western Red Spring-13,5 %-os fehérjetartalom-keménybúza

(2) Ausztrália APH- Australian Prime Hard-14 %-os fehérjetartalom-keménybúza

(3) US No. 2 DNS- USA Dark Northern Spring- 14%-os fehérjetartalom-keménybúza

(4) US No. 2 HRW-USA Hard Red Winter-13,5 %-os fehérjetartalom-keménybúza

(5) ASW- Australian Standard White-standardbúza

(6) EU, Franciaó. alapminőség - a világgpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár

(7) US No. 2 SRW- USA Soft Red Winter-10,3 %-os fehérjetartalom-lágýbúza

(8) Ukrajna lágý búza- 12%-os fehérjetartalom-lágýbúza

(9) Kanada CWAD 1-Canada Western Amber Durum 1-kemény

(10) Kanada CWAD 2-Canada Western Amber Durum 2-kemény

(11) US YC 3- USA No. 3 Yellow Corn

(12) EU , Franciaó., takarmányárpa-a világgpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár

(13) US PNW- USA Pacific Northwest

*FOB-Free on Board-bérméntesen a hajó fedélzetére rakva

Forrás: HGCA- The Home Grown Cereals Authority

AZ IPARI TAKARMÁNYKEVERÉKEK TERMELÉSÉNEK ALAKULÁSA

12. táblázat

Országok	Szarvasmarha		2007/2006	Sertés		2007/2006	Baromfi		2007/2006
	2006	2007*		2006	2007*		2006	2007*	
	ezer tonna		%	ezer tonna		%	ezer tonna		%
Németország	5970,0	6380,0	106,9	8142,0	8850,0	108,7	5265,0	5185,0	98,5
Franciaország	4778,0	5070,0	106,1	6302,0	6360,0	100,9	8491,0	8720,0	102,7
Olaszország	4155,0	4100,0	98,7	2980,0	3150,0	105,7	4991,0	5400,0	108,2
Hollandia	3140,0	3135,0	99,8	5672,0	5903,0	104,1	3533,0	3735,0	105,7
Belgium	1091,0	1084,0	99,4	3412,0	3349,0	98,2	1264,0	1141,0	90,3
Anglia	4778,0	4579,0	95,8	1672,0	1736,0	103,8	6111,0	6193,0	101,3
Írország	2315,0	1852,0	80,0	608,0	625,0	102,8	454,0	400,0	88,1
Dánia	1124,0	1150,0	102,3	3329,0	3300,0	99,1	598,0	600,0	100,3
Spanyolország	5400,0	5605,0	103,8	8690,0	9000,0	103,6	3959,0	3315,0	83,7
Portugália	910,0	910,0	100,0	1025,0	1080,0	105,4	1280,0	1400,0	109,4
Ausztria	390,0	405,0	103,8	219,0	225,0	102,7	387,0	390,0	100,8
Svédország	1121,0	1100,0	98,1	385,0	380,0	98,7	484,0	480,0	99,2
Finnország	671,0	635,0	94,6	360,0	355,0	98,6	293,0	294,0	100,3
Ciprus	107,0	110,0	102,8	13,0	13,0	100,0	65,0	65,0	100,0
Csehország	540,0	540,0	100,0	1243,0	1200,0	96,5	962,0	980,0	101,9
Észtország	42,0	42,0	100,0	115,0	115,0	100,0	54,0	54,0	100,0
Magyarország	552,0	550,0	99,6	2039,0	1800,0	88,3	1683,0	1650,0	98,0
Litvánia	21,0	21,0	100,0	88,0	88,0	100,0	30,0	30,0	100,0
Lettország	45,0	75,0	166,7	117,0	110,0	94,0	173,0	205,0	118,5
Lengyelország	551,0	590,0	107,1	1653,0	1930,0	116,8	3815,0	4070,0	106,7
Szlovákia	274,0	280,0	102,2	422,0	385,0	91,2	358,0	350,0	97,8
Szlovénia	130,0	104,0	80,0	110,0	172,0	156,4	225,0	210,0	93,3
Bulgária	38,0	38,0	100,0	214,0	214,0	100,0	344,0	344,0	100,0
Románia	100,0	110,0	110,0	1047,0	1100,0	105,1	1176,0	1250,0	106,3
EUR 27 **	38243,0	38465,0	100,6	49857,0	51440,0	103,2	45995,0	46461,0	101,0

* előzetes adatok

** Luxemburg, Görögország és Málta nélkül

2007. december

Forrás: The European Feed Manufacturers' Federation (FEFAC)

Második generációs bioüzemanyag

A második generációs bioüzemanyagokkal kapcsolatban sok a megválaszolatlan kérdés. Világszerte keresik a kutatók, a technológusok az olcsó bioüzemanyag előállításának módját. A kormányok igyekeznek az üzemek építésének támogatásával minél olcsóbb bioüzemanyag-előállítási lehetőségeket teremteni. Ennek hatására számos második generációs bioüzemanyag-üzem építése és beindítása kezdődött meg a világ különböző országaiban.

Az EU-ban a *repce* alapú termeléssel 100 gallon/acre, az USA-ban *kukorica* alapú termelésnél 400 gallon/acre, Brazíliában *cukornádból* 600 gallon/acre mennyiségű bioüzemanyag állítható elő.

A *lignocellulóz* alapú etanol termelés esetén a hozam 1000 gallon/acre, amely szignifikáns különbséget jelent más technológiákhoz képest. A lignocellulóz a növények építőanyaga, tartalmaz lignint, cellulózt és hemicellulózt. Ahhoz, hogy ebből bioetanol lehessen előállítani, a vegyületeket először cukorra kell alakítani, majd az így keletkezett xilóz, arabinóz és glükóz vegyületeket fermentációval alakítják át bioetanollá.

A *cellulóz* a világ minden részén a legkönnyebben hozzáférhető olcsó alapanyag (erdei hulladék, gyorsan növekvő fű, széna, vagy más gabonaféle maradványanyaga, valamint a papírgyári- és élelmiszeripari hulladék). Ezen anyagok energiacélú felhasználása folyamatosan nő.

A világ második generációs bioüzemanyag előállítói

Az USA-ban működő és létesíteni kívánt második generációs bioüzemanyag előállítók:

1. Kansas-ben az Abengoa által működtetett üzem évi 11,4 millió gallon etanolt állít elő. Az üzem működéséhez napi 700 tonna kukoricaszár, búzaszalmára, energianövényre vagy fahulladékra van szükség.
2. Az Alico cég Floridai üzeme beindulása után 13,9 millió gallon etanolt, 6,255 kilowatt energiát, és évente 8,8 tonna hidrogént és 50 tonna ammóniát termelhet. Az üzem működtetéséhez napi 770 tonna erdei- és növényi hulladék (kukorica, gabona rost) vagy más energianövény szükséges.
3. A Kalifornia déli részén tervez üzem építeni a BlueFire Ethanol cég. Az üzem évi 19 millió gallon etanol termelésére képes, napi 700 tonna növényi rostanyagokból.
4. A Broin Companies Iowa államban felépülő 25 %-ban cellulóz alapú üzeme évi 125 millió gallon etanolt állíthat elő.
5. Egy Virginia-ba tervezett üzem évi 18 millió gallon etanolt termelésére képes. Az üzem alapanyag-igénye napi 700 tonna növényi maradvány (búza, rizs és árpa szalmája, kukorica-rostanyagok, energianövény).
6. Georgia-i üzem éves teljesítménye 40 millió gallon etanol és 9 millió gallon metanol lehet. Naponta 1200 tonna fahulladék és energianövény dolgozható fel.

Kanadában elindult egy második generációs bioüzemanyag-előállító üzem, amelynek kapacitása évi 1 millió liter. Alapanyagként elsősorban szalmát kívánnak felhasználni. Az országban további üzemek létesítését is tervezik.

Kínában a kormány törekszik arra, hogy csökkentse az ország energia függőségét. Ugyanakkor betiltották az élelmiszernövények energiacélú felhasználását, mivel az

ország élelmiszerellátási zavarokkal is küzd. Jelenleg minden épülő üzem cellulóz alapú bioetanol előállítását célozza meg. Az üzemek alapanyaga a kukorica rostanyagai, szalma és erdei hulladék, ezenkívül felhasználhatóak még a nem élelmiszercélú növények is.

Az **Európai Unió** is számos projekttel támogatja a második generációs technológia fejlesztését (Biobutanol - Hollandia, Bioliq - Németország, Biomill - Franciaország, Hollandia, EPNOE - kilenc tagállam közös fejlesztése).

Jelenleg az EU legfontosabb második generációs bioüzemanyag termelő országai nagy kiterjedésű erdőkkel rendelkeznek (Franciaország, Svédország, Németország és Finnország). Az egy főre jutó termelés tekintetében Finnország, Svédország és Lettország áll az élen.

Biomassából előállított energia-termelés az EU országaiban 2006-ban

	MTOE				
	Fa	Fahulladék	Szervesanyag és hulladék	papírgyártási melléktermék	Összesen
Franciaország	7,341	1,167	0,288	0,813	9,609
Svédország	0,946	4,664	0	3,333	8,943
Finnország	1,077	2,619	0	3,732	7,428
Spanyolország	2,852	0,453	0,916	0,104	4,325
Lengyelország	2,621	1,624	0,054	0	4,299
Ausztria	1,397	0,801	0,558	0,591	3,347
Csehország	0,960	0,285	0,047	0,277	1,569
Dánia	0,422	0,384	0,468	0	1,274
Magyarország	0,510	0,403	0,135	0,010	1,058
Görögország	0,026	0	0,905	0	0,931
Belgium	0,211	0,160	0,028	0,040	0,439
Írország	0,015	0,107	0,057	0	0,179
	18,378	12,667	3,456	8,900	43,401

Forrás: Eurobarometer, 2007 december

Megjegyzés: Szervesanyag és hulladék kategóriába tartoznak a növényi maradványok, mint kukoricaszár, széna vagy más növényi hulladék

Finnországban a 2008-ban megépülő új második generációs bioüzemanyag üzembe a Neste Oil és a Stora Enso összesen 14 millió eurót fektet be. A termelés alapanyaga fahulladék, illetve papír hulladék lesz. A technológia-fejlesztő munkát a Finn Technikai Tudományos Központ munkatársai látják el.

Spanyolországban a világ legnagyobb etanol termelője, az Abengoa cég 2007 nyarán Salamanca városban indított be bemutató jelleggel második generációs üzemet. Az üzem naponta 70 tonna mezőgazdasági hulladék (pl szalma) feldolgozására képes.

Dániában a Biogasol cég üzeme ugyan már 2006-ban megkezdte a bemutató termelést, de az üzem fejlesztése csak 2009 áprilisában fejeződhet be.

Németországban a Karlsruhe-i Egyetem és a Karlsruhe-i Technológia Intézet (KIT) közös kutatási programjának a célja szalmából és fahulladékból történő

bioüzemanyag előállítására. Az első második generációs bioüzemanyag termelőüzem 2008-ban a szászországi Freibergben kezdi meg működését.

Hollandiában 2007. március 1-én kezdte el építeni a Royal Nedalco cég a második generációs bioetanol üzemét Sas-van-Gent mellett egy. 2008 őszétől 200 millió liter bioetanol állítható elő. Az üzem a világon az elsők között lesz, amelyben ipari méretekben állítanak elő második generációs bioüzemanyagot. Az üzem alapanyaga a xilóz vagy a lignocellulóz lesz. Az üzem felépítésnek és felszerelésnek költsége 140 millió euróba kerül. A holland kormány jelenleg és a jövőben is támogatni kívánja a létesítményt. Szintén Hollandiában, Rotterdam mellett épít második generációs bemutató üzemet a TMO brit cég. Az üzem 2008-ban kezdi el a termelését.

Megjegyzések:

Gallon=3,78 liter

Acre=0,405 hektár vagy 0,703 kataszteri hold

Irodalomjegyzék:

- Roger Wentzel – Bob Flach: Netherland Bio-fuels Dutch Company announces plans for producing second generation biofuels.
- Roger Wentzel – Bettina Dahlbacka: Finland Bio-fuelks. Finnish Companies Join Forces in Biofuel Development Gain Report, 2007 március 26 FI7002
- William Coyle Economic Research Institut USDA
- U.S. Department of Energy: DOE invests \$385 Million in Six Cellulosic Ethanol Priojects, 2007 február
- Solid biomass barometer, 2007 november
- Darlene Dessureault – Lisa Anderson: Biofuel in Canada Gain Report CA7041
- EU DG TREN Solid Biomass barometer, 2007 december
- OECD: Sustainable biofuels for the transport sector. Discussion Paper, 2007 december

Fordítás: Keresztessyné Mohr Katalin

OLAJOSMAG PIACI JELENTÉS

- *Tovább folytatódó árnövekedés a várhatóan gyengébb dél-amerikai termés és a fokozódó ázsiai kereslet hatására.*
- *Fokozódó áringadozás a világgazdasági bizonytalanság miatt.*
- *A várhatóan 35 millió tonnás kínálatnövekedés ellenére 2008 második felében csak kissé esnek az árak.*
- *Gyengébb repce-áremelkedés az uniós biodízel-program körüli bizonytalanság miatt.*
- *61%-os hazai napraforgódara-áremelkedés: uniós szinten a hazai dara ára.*

Világpiaci helyzet

2007 decembere után az újév első hónapja is áremelkedést hozott az olajosmagvak piacán. Nem csak a szójabab, hanem a dara és az olaj ára is jelentősen nőtt (1-3. ábra). Az áremelkedést fenntartó tényezők nem változtak, sőt inkább erősödtek. Ezek között a legfontosabb az igen erőteljes kereslet, aminek hatására a vártnál gyorsabban csökkentek az olajosmag-, elsősorban a szójakészletek. Az erős (elsősorban ázsiai) kereslet jó indikátora az USA szójabab-exportja, amelynek értéke az utóbbi 2 hónapban 15-25%-kal haladta meg az előző évi szintet egy 19%-kal kisebb termésű év után. De a készlet-szint is aggasztóan csökkent, aminek hatására elmaradt a szezonális növekedés. A gyors árnövekedés másik oka a vártnál gyengébb dél-amerikai termés. Ennek hatására a korábbi 390 millió tonnás olajosmag-termés helyett már csak 380 millió tonnáról beszélnek az elemzők, ami 12 helyett 20-22 millió tonnás hiányt jelent a több mint 400 millió tonnás fogyasztással szemben, és magyarázza a készlet-szint gyors süllyedését. A dél-amerikai terméskilátásokat elsősorban az aszály rontja, ami nem csak a szóját, de Argentínában a napra-

forgómagot is érintheti. Az áremelkedésnek volt egy harmadik oka is, ez a pénzügyi alapok befektetése a határidős piacokon, ami jelentősen növelheti az árak ingadozásának mértékét. Jól mutatja ezt a január 21-i héten beinduló értéktőzsdékről kiinduló tőzsdepánik, amely mindegyik árutőzsdei termék árfolyamán nyomot hagyott.

Elkészültek az első termésbecslések a 2008/09-es gazdasági évre. Várhatóan 30-35 millió tonnával nő az olajosmagvak termelése. A készletek 20 millió tonnával esnek, ezért az összkínálat csak 10 millió tonnával növekszik, közel azonos szinten a fogyasztással, így csak mérsékelt árcsökkenés várható az év második felében.

Európai kitekintés

Európában is tovább tartott az olajosmagvak áremelkedése, bár a repce ára nem nőtt olyan dinamikusán, mint a szójáé (4. ábra). Ennek oka az EU-s biodízel-program körüli bizonytalanság. Egyre többen bírálják a programot, így nő a bizonytalanság az árakat illetően is. További árfékező erőt jelent a töretlenül növekvő dél-amerikai és USA-beli biodízel-import, amelynek hatására csökken az uniós növényolaj ilyen célú felhasználása. Ennek ellenére az árak továbbra is rendkívül magas szinten vannak, aminek a fő oka ebben az esetben is a kínálatot meghaladó kereslet. A tavalyinál kisebb uniós vetésterület is az árak magas szinten való stabilizálódása irányába hat.

A napraforgó ára is nőtt a többi olajosmagéval együtt, ennek egyik oka az argentin termés körüli bizonytalanság. Az 500 ezer hektárral nagyobb vetésterület és a szárazság hatására várhatóan nő a termésmennyiség,

de korábban vártnál kisebb mértékben (3. táblázat). Ennek hatására tovább emelkedett a napraforgóolaj ára is (5. ábra, 2. táblázat).

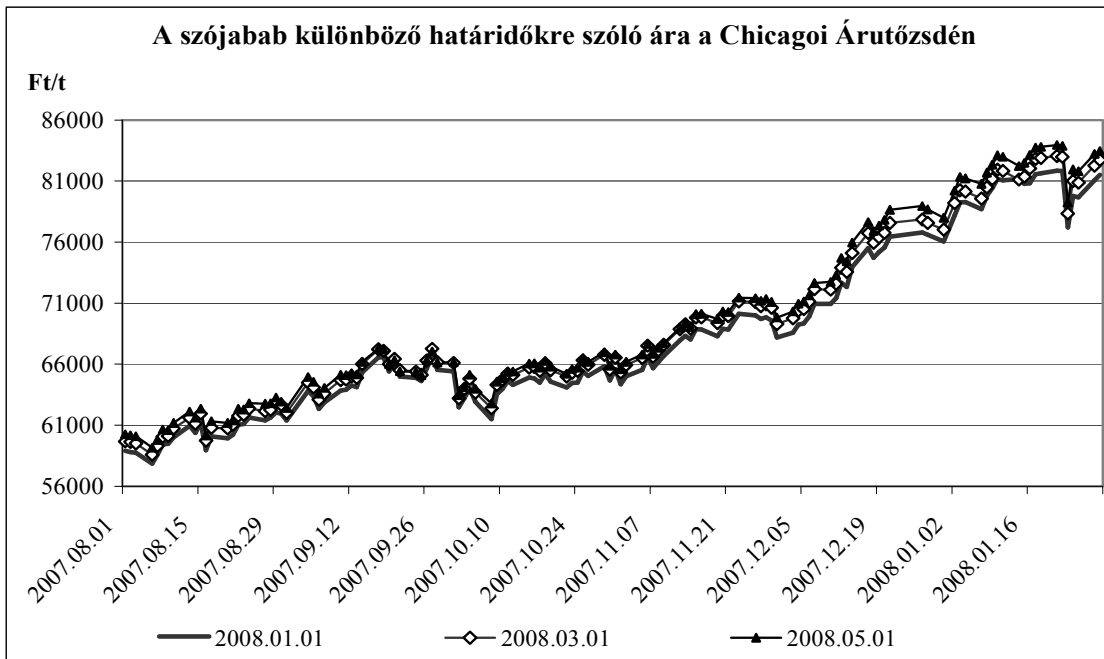
Jelentős áremelkedés volt megfigyelhető a darák piacán is, itt a nyersanyagok és a szójadara áremelkedése mellett a fokozódó gabonahiány is növelte a keresletet.

Hazai körkép

Itthon a napraforgó és a repce ára is követte a nemzetközi tendenciákat, mindkét termék ára jelentősen nőtt a tőzsdén (6. ábra). Ezzel szemben a prompt piaci árak nem változtak (1. táblázat), a minimális piaci forgalom tehát a tőzsdei árnál alacsonyabb szinten megy végbe. Drasztikusan növekedett viszont a napraforgódara ára, amivel a hazai gyártók egy lépésben vitték végbe azt az áremelkedést, ami a többi uniós ország esetében már tavaly augusztus óta fokozatosan ment végbe (1., 3. táblázat). Ezzel a hazai daraárak egy szintre kerültek az uniós átlagárakkal.

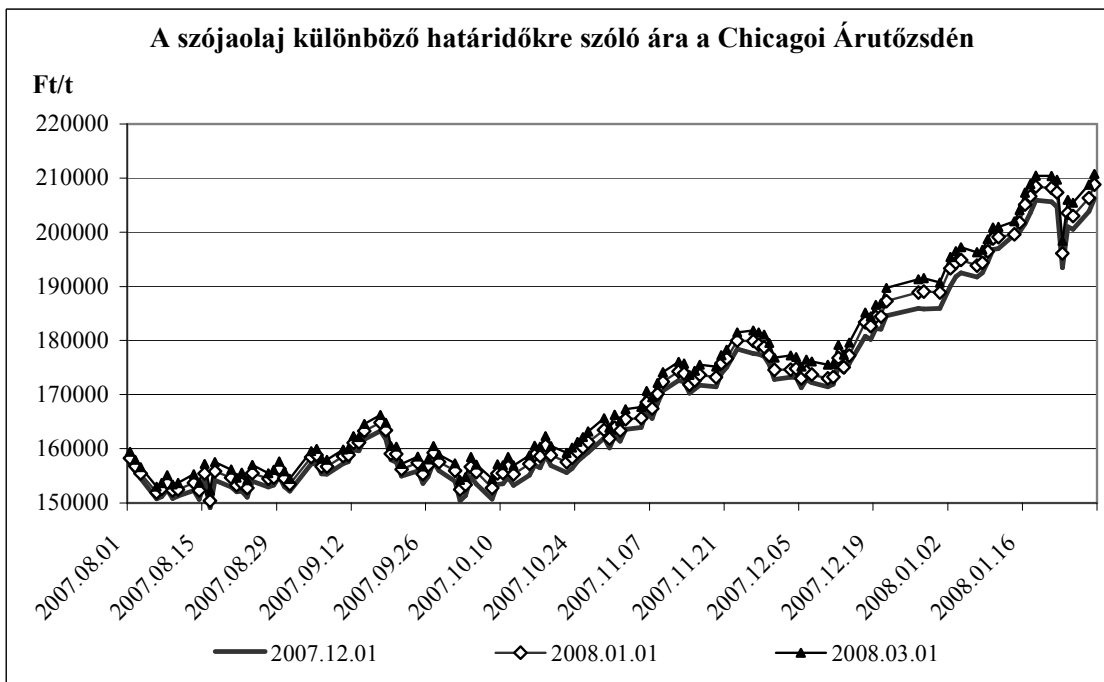
Tovább folytatódott az olajár emelkedése is: a finomított olaj árának növekedése már lassul, de a fogyasztói árakban további jelentős növekedés várható. A decemberi 400 forintos finomított olajár várhatóan 50-70 forinttal tovább nő (8. ábra).

1. ábra

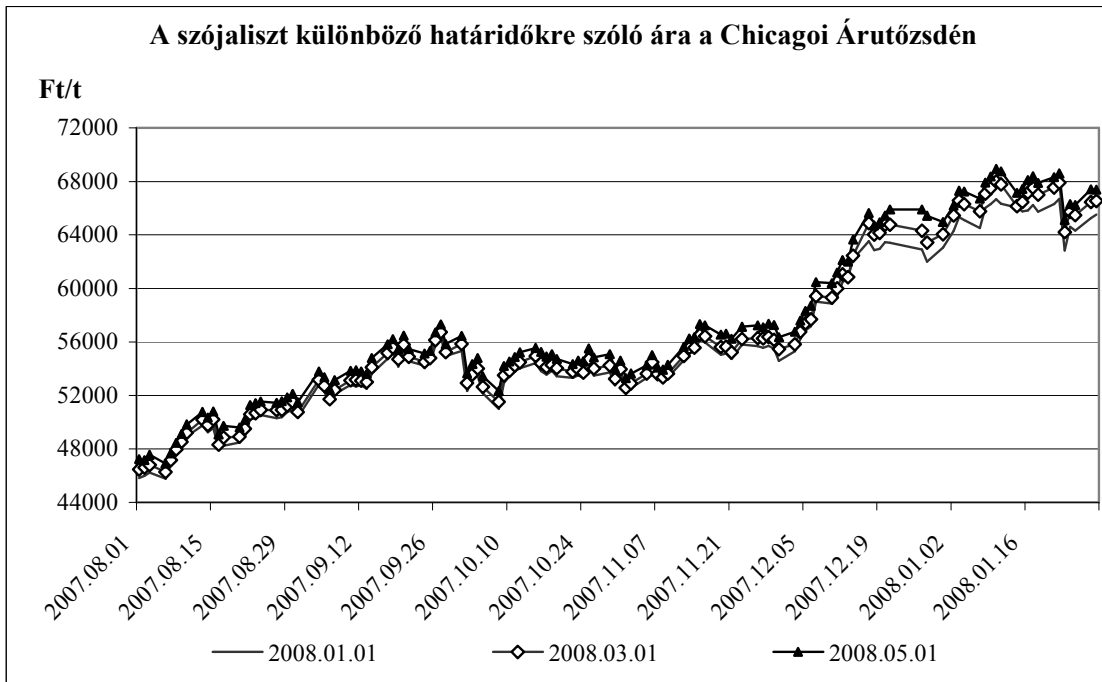

Forrás: CBOT határidős gabonapiac - napi statisztika

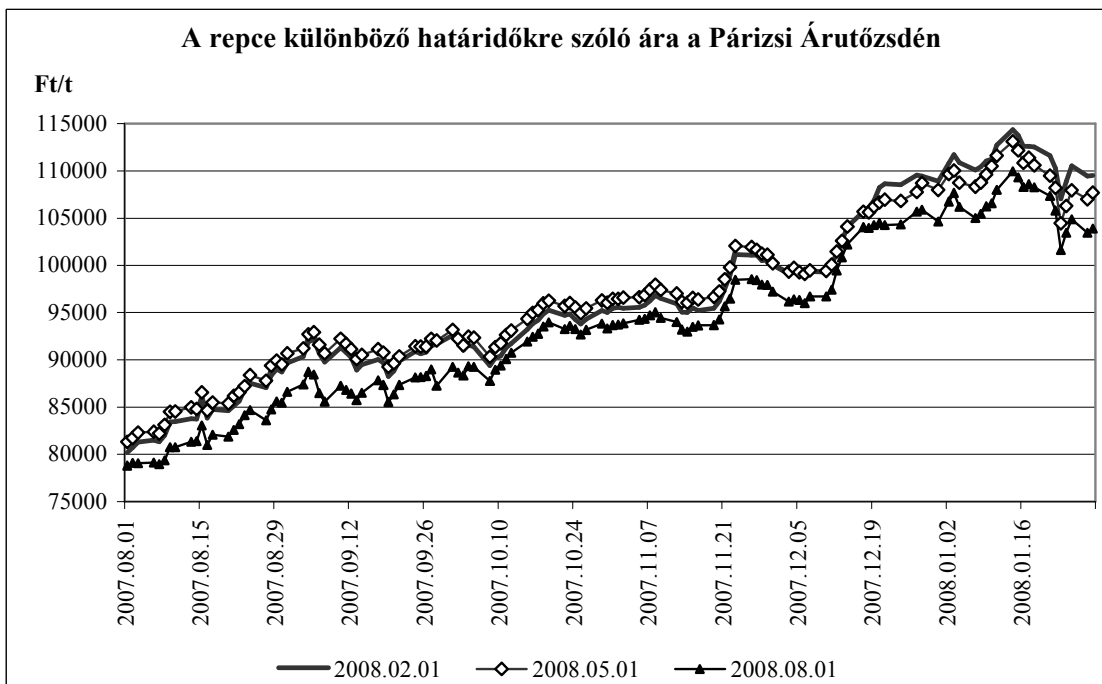
2. ábra

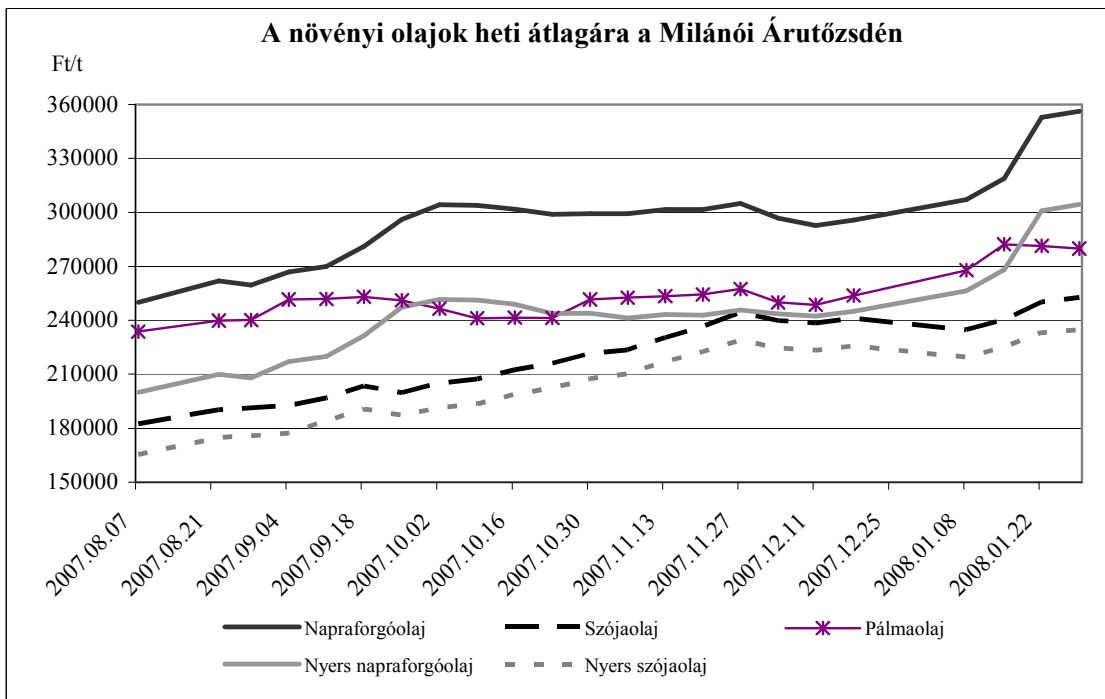
Forrás: CBOT határidős gabonapiac - napi statisztika

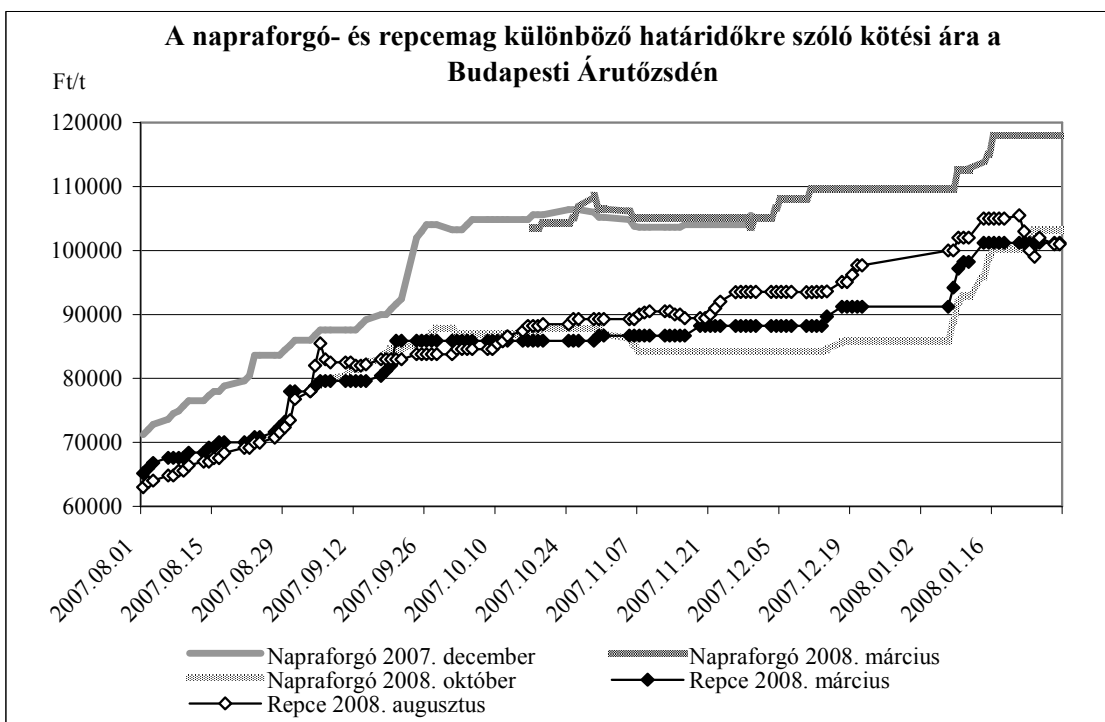
Forrás: CBOT határidős gabonapiac - napi statisztika

Forrás: MATIF határidős gabonapiac - napi statisztika

Forrás: Borsa di Milano - heti statisztika

Forrás: BÁT határidős gabonapiac - napi statisztika

A FONTOSABB HAZAI OLAJOSMAGVAK TERMELŐI, A BELŐLÜK KÉSZÜLT TERMÉKEK FELDOLGOZÓI ÉRTÉKESÍTÉSI ÁTLAGÁRA

<i>Megnevezés</i>		<i>2007. 4. hét</i>	<i>2008. 3. hét</i>	<i>2008. 4. hét</i>	<i>2008. 4. hét / 2007. 4. hét [%]</i>	<i>2008. 4. hét / 2008. 3. hét [%]</i>
<i>Ipari Napraforgómag</i>	tonna	9 264	7 269	689	7,4	9,5
	Ft/t	54 349	102 510	104 397	192,1	101,8
<i>Repcemag</i>	tonna	-	-	-	-	-
	Ft/t	-	-	-	-	-
<i>Finomított napraforgóolaj</i>	tonna	2 723	1 001	1 476	54,2	147,5
	Ft/t	196 503	340 187	343 962	175,0	101,1
<i>Napraforgódara</i>	tonna	4 385	3 901	1 040	23,7	26,7
	Ft/t	21 361	39 260	55 476	259,7	141,3

Forrás: AKI

2. táblázat
A NYERS NÖVÉNYOLAJOK ÁRA*

<i>Ország</i>		<i>Hollandia</i>	<i>Németország</i>	<i>Olaszország</i>	<i>Egyesült Államok</i>	<i>Magyarország</i>
<i>Ft/tonna</i>	<i>Ár típusa</i>	<i>Prompt nagyker. ár</i>	<i>Prompt nagyker. ár</i>	<i>Heti tőzsdei átlagár</i>	<i>Heti tőzsdei átlagár</i>	<i>Heti értékesítési ár**</i>
<i>Napraforgóolaj</i>	2007.12.14	241 352	-	242 309	-	218 017
	2008.01.11	267 202	-	256 358	-	221 834
	2008.01.25	314 745	-	300 892	-	230 454
<i>Repcéolaj</i>	2007.12.14	236 546	236 546	-	-	-
	2008.01.11	244 628	244 628	-	-	-
	2008.01.25	236 477	239 047	-	-	-
<i>Szójaolaj</i>	2007.12.14	196 320	198 344	223 428	177 864	-
	2008.01.11	213 447	213 447	219 463	199 030	-
	2008.01.25	223 625	224 139	233 305	205 227	-

Forrás: AKI, ZMP, BM, CBOT, DARSS

* Fontosabb exportőr és importőr államok

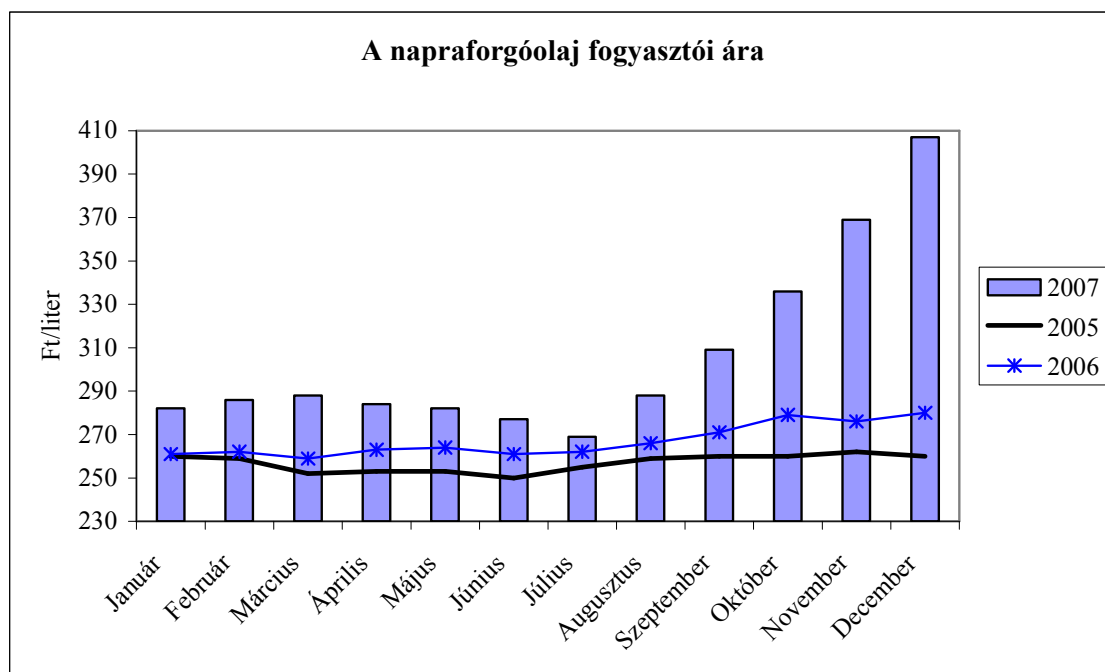
** Kalkulált érték

EURÓPAI OLAJNÖVÉNY- ÉS DARAÁRAK

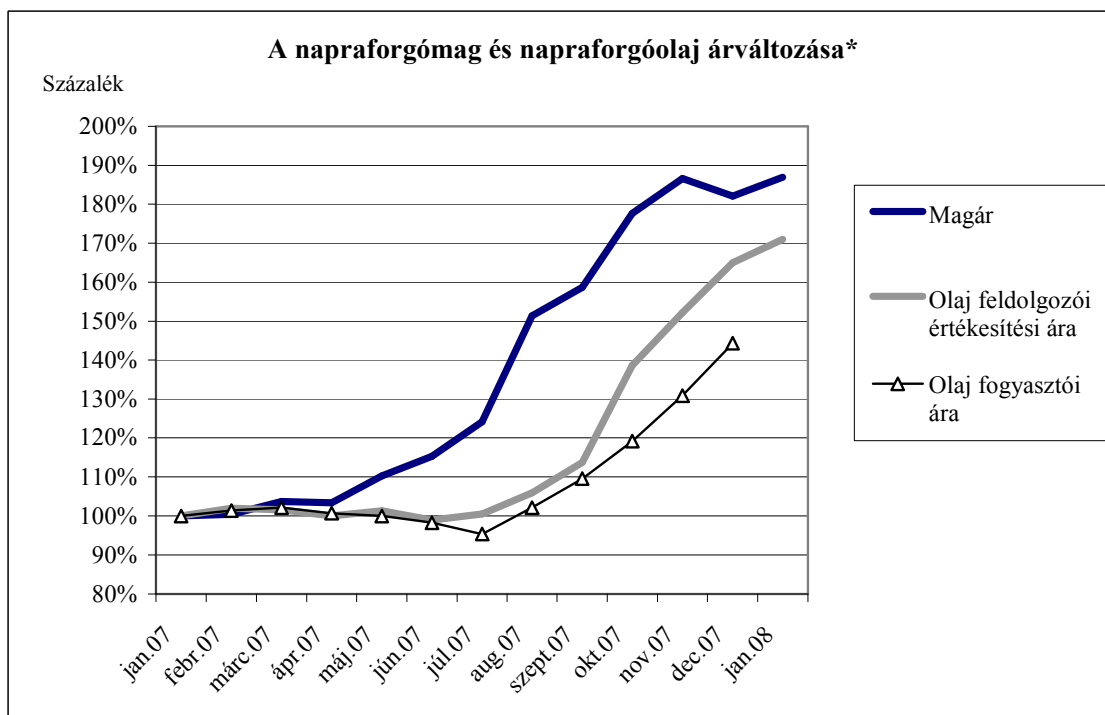
<i>Ország</i>		<i>Hollandia</i>	<i>Franciaország</i>	<i>Németország</i>	<i>Ausztria</i>	<i>Magyarország</i>
Ft/tonna	Ár típusa	Prompt ár az olajmalom kapujában	Prompt ár az olajmalom kapujában	Heti termelői és értékesítési ár *	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
<i>Napraforgómag</i>	2007.12.14	126 495	123 965	-	93 318	98 061
	2008.01.11	129 285	127 080	-	100 472	96 450
	2008.01.25	141 372	136 231	-	107 020	104 397
<i>Napraforgódara</i>	2007.12.14	49 143	53 027	-	46 028	33 854
	2008.01.11	51 194	56 936	-	48 964	34 368
	2008.01.25	56 754	58 425	-	50 931	55 476
<i>Repcemag</i>	2007.12.14	100 690	100 741	91 494	93 948	-
	2008.01.11	110 019	108 245	99 742	104 924	-
	2008.01.25	107 957	107 186	105 290	107 020	-
<i>Repcedara</i>	2007.12.14	46 297	53 634	42 876	44 767	-
	2008.01.11	51 461	58 457	51 635	48 964	-
	2008.01.25	55 007	61 433	54 413	50 931	-

Forrás: AKI, ZMP, BLPW, DARSS

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő.

Forrás: KSH

Forrás: AKI, KSH
 *2007 január: 100%